

**Майбутній учитель як суб'єкт акмеологічної творчості
// Акмеологія – наука XXI століття: Матеріали
Міжнародної науково-практичної конференції /Ред.
колегія: З.Ф. Сіверс, Е.В. Белкіна, Г.С. Данилова та ін. – К.:
КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2005. – С. 228-231.**

*О.Є. Антонова
(Житомирський державний університет
імені Івана Франка)*

МАЙБУТНІЙ ВЧИТЕЛЬ ЯК СУБ'ЄКТ АКМЕОЛОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ

На сучасному етапі розвитку наукового пізнання відбувається підвищення уваги до розвитку творчих можливостей особистості майбутніх фахівців і професійної діяльності. Зусилля фахівців, спрямовані на розкриття даної проблеми і формування таких можливостей, з кожним днем збільшується.

Творчість викладача вищої школи має акмеологічний характер перш за все тому, що результат його діяльності проявляється в зрілій людині, майбутньому фахівці. Специфікою педагогічної діяльності є постійне самовдосконалення вчителя, підвищення його кваліфікації, перехід від одного рівня творчості до якісно нового. Постійне відновлення і помітне розширення кола педагогів, у яких розвивається з роками величезний творчий потенціал, роблять факт творчого розвитку вчителя очевидним.

Проте у реалізації завдань розвитку творчого потенціалу майбутнього вчителя все відчутніше проявляються недоліки його професійної підготовки. Сутність проблеми полягає в тому, що традиційна система підготовки вчителя орієнтована на середнього студента і певним чином нівелює його індивідуальні особливості. Сучасні запити суспільства і держави вимагають реформування даної системи у напрямку розвитку дослідницьких властивостей, творчого потенціалу майбутніх педагогів. Отже, провідним завданням вищого педагогічного навчального закладу є розвиток творчого потенціалу педагогічно обдарованої молоді.

Сутність пропонованої технології ґрунтується на припущенні, що творчий розвиток майбутнього вчителя набуває ефективності за рахунок побудови змісту, форм та методів його професійної підготовки на теоретичних і методичних засадах, які забезпечують створення певних умов для виявлення і реалізації відповідних здібностей і обдарувань. Цьому процесу сприятимуть розробка та впровадження педагогічних технологій стосовно розвитку та реалізації здібностей майбутніх учителів, заснованих на активізації, індивідуалізації та диференціації навчально-пізнавальної діяльності студентів. Ключовими моментами даної технології є такі:

1. *цілеспрямована організація формуючого середовища*, основою якого виступає навчально-професійна діяльність студентів. Майбутні вчителі залучаються до різноманітності відносин, пов'язаних із професійною діяльністю. Тривале занурення майбутніх учителів шляхом моделювання до реальної професійно-педагогічної діяльності сприяє їх адаптації до умов та вимог майбутньої професії, демонструє сильні й слабкі сторони особистості, сприяє реалізації творчого потенціалу;

2. *пред'явлення вимог до діяльності й відносин студентів*, що відповідають *рівню якісного викладання й виховання* у сучасній школі. Вимоги до діяльності зростають поступово, відповідно до рівня розвитку студента. Для цього використовуються психологічні діагностичні методики, які дозволяють виявити домінуючі здібності студентів, на основі яких майбутнім вчителям пропонуються ті види роботи, що є для них значущими, цікавими, посилюючими;

3. *формування операційно-технологічного фонду* для здійснення навчально-професійної діяльності. Студентів знайомлять з різними технологічними та виховними системами, досвідом діяльності творчо працюючих педагогів. При цьому переважає питома вага самостійної діяльності студентів у вивченні інноваційних підходів до професійної діяльності. Такий підхід дозволяє студентам постійно навчатися компенсувати слабкі сторони своєї особистості за рахунок своїх сильних якостей;

4. *надання своєчасної допомоги та корекція діяльності* студентів під час реалізації ними фрагментів професійної діяльності з метою забезпечення успіху і формування відповідних умінь та навичок;

5. *цілеспрямоване залучення студентів до спілкування та спільної діяльності з творчими педагогами*. Під час такого спілкування та знайомства з педагогічною творчістю відбувається свого роду „творче зараження”, виникає натхнення, з'являється величезне бажання творити самому;

6. *розвиток творчого мислення студентів*. Особлива увага під час проведення занять приділяється такій організації процесу навчання, яка б постійно стимулювала майбутніх учителів до фантазування, конструювання, необхідності проявляти ініціативу, вигадувати, винаходити щось нове;

7. *можливість удосконалення існуючих підходів до організації процесів навчання і виховання*. Викладачі ознайомлюють майбутніх учителів з найновішими концепціями розвитку школи, ідеями педагогів-новаторів, навчають студентів самостійно проектувати та конструювати навчальні заняття, створювати наукові проекти, захищати їх, відстоювати свої думки.

Серед найбільш ефективних і цікавих для студентів форм організації і проведення занять можна назвати лекції-діалоги, лекції-інсценізації, різноманітні тренінги, мікрОВикладання фрагментів уроків, моделювання виховних проєктів, розв'язування педагогічних задач, характерних для шкільного навчально-виховного процесу, виготовлення наочності з демонстрацією її застосування для досягнення відповідних цілей, творчі звіти, захист рефератів, конкурси педагогічних ідей, ділові та рольові ігри

тощо. Основний сенс такої побудови навчальної діяльності полягає у підвищенні пізнавальної активності студентів, стимуляції інтересу до навчальних занять; розвитку ініціативи, творчого потенціалу особистості студента; допомагає створити у майбутніх учителів установку на творчу професійну діяльність, на постійний пошук.

Результати впровадження представленої технології засвідчують, що творча діяльність студента визначається характером взаємодії гностичного, проектувального, конструктивного, комунікативного й організаторського компонентів. Кожний з компонентів містить у собі визначену структуру педагогічних умінь. Ступінь оволодіння майбутнім учителем спеціальними вміннями неоднакова і відбивається у рівні його творчості. Залежно від результатів, що досягаються студентами під час проведення практичних занять, можуть бути виділені відповідні рівні їх творчості (низький, середній і високий). Було встановлено, що творче рішення освітніх задач у групі найбільш продуктивних студентів забезпечується більш високим рівнем сформованості усіх виділених умінь. Вищих результатів досягають ті майбутні вчителі, які ціль своєї діяльності підкоряють необхідності творчого оволодіння предметом.

Таким чином, можна зробити висновок, що в процесі творчої професійної акмеологічної діяльності викладач створює власні психолого-педагогічні технології, в яких є повторювані елементи, що забезпечують процес творчості і які можуть служити стимулами самореалізації творчого потенціалу студентів на шляху до вершин професійної діяльності. Такі технології забезпечують шлях до самовдосконалення, самовиховання, саморозвитку, до вершин професіоналізму як викладачеві, так і студентам. Акмеологічні технології творчості викладачів і студентів вимагають подальших досліджень і удосконалення.